

ANLATIM BOZUKLUĞU

1. Kelimelerin Yanlış Anlamda Kullanılması:

Sözü söyleyenin, kullandığı kelimenin anlamını tam olarak bilmemesinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğudur.

- Sokakları kapsayan çöpleri, belediye bir türlü kaldırmıyor. kapsayan: dolduran
- Davranışlarıyla arkadaşlarının üzülmesini sağladı. üzülmesini sağladı: üzülmesine neden oldu

2. Aynı Anlama Gelen Kelimelerin Kullanılması:

Söyleyeceklerimizi en az kelimeyle anlatmalıyız. Buna duruluk denir. Cümlede gereksiz kelimelerin kullanılmasından ve duruluğun bozulmasından doğan anlatım bozukluğudur.

- Öğretmeniyle bütün ders boyunca tartıştı. ("bütün" kelimesi gereksiz)
- Sanırım o da sizi bekliyor olmalı, ("koyu renkli" kelimelerden biri çıkarılmalı)
- Bu iş yerinde aşağı yukarı üç-dört yıldan beri çalışıyorum, ("aşağı yukarı" kelime grubu gereksiz)

3. Anlamca Çelişen Kelimelerin Kullanılması: Anlam yönünden birbiriyle çelişen kelimelerin kullanılması, anlamın bulanık ve ifadenin çelişkili olmasına sebep olur.

- Bu istek, hiç şüphesiz onun kulağına gitmiş olabilir, ("koyu renkli" kelimelerin ifade ettiği anlam birbiriyle uyumsuz)
- Bundan aşağı yukarı tam iki yıl önceydi. ("aşağı yukarı" ve "tam" kelimelerinin ifade ettiği anlam birbiriyle uyumsuz.)

4. Söz Dizimi Yanlışları (Kelimelerin Yanlış Yerde Kullanılması): Özellikle sıfat ve zarfların uygun yerlerde kullanılmamasından doğan anlatım bozukluklarıdır.

- Haber programları tekrar tekrar vurulan sivilleri gösteriyordu. Doğru dizim: (Haber programları vurulan sivilleri tekrar tekrar gösteriyordu.)
- Cumhurbaşkanı birkaç gün içinde yapımı tamamlanan fabrikayı hizmete açacak.

Doğru dizim: (Cumhurbaşkanı yapımı tamamlanan fabrikayı birkaç gün içinde hizmete açacak.)

5. Özne Eksikliği: Bu tür hatalar genellikle birleşik cümlelerde yapılır. Birleşik cümledeki yargılar tek özneye bağlanmak istenir. Eğer cümlelerin özneleri farklıysa anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

- Katilin tabancası alındı, karakola götürülerek sorgusuna başlandı. (bu cümlelerin ikinci bölümünün öznesi "katil"dir. Söylenmediği için karakola götürülüp sorgusuna başlananın, birinci cümlelerin öznesi olan "katilin tabancası" olarak algılanmaktadır.)

6. özne - Yüklem Uyuşmazlığı: Bir cümlede özne ile yüklem; kişi, teklik - çokluk, olumluluk - olumsuzluk bakımlarından uygun olmalıdır.

Otobüste bir ben bir de o yaşlı adam kalmıştı, (kalmıştık) Yürümekten ayaklarım ağrıyorlar, (ağrıyor) Hiçbirimiz onu yeteri kadar tanıyorduk, (tanımıyorduk) Eve geç döneceğimi sen de o da biliyordu. (biliyordunuz)

Kimse seni suçlamadı; sana hak verdi. (herkes sana hak verdi)

7. Nesne Eksikliği: Birleşik cümlelerde iki farklı yüklem vardır. Fiil kökenli yüklemelerin bazıları nesne ister, bazıları istemez. Nesne isteyen fiil cümlelerinde nesneyi kullanmamak hataya sebep olur.

- Her gün ona telefon açıyor ve çok sevdiğini söylüyordu. Her gün ona telefon açıyor ve onu çok sevdiğini söylüyordu.
- Doktor, çocuğun dişini çekip eve gönderdi. Doktor, çocuğun dişini çekip onu (çocuğu) eve gönderdi.

8. Dolaylı Tümleç Eksikliği: Birleşik cümlelerde dolaylı tümleç isteyen fiilleri dolaylı tümleçsiz kullanmak hataya sebep olur.

- Onu gördü ve her şeyi anlattı. Onu gördü ve ona her şeyi anlattı.
- Hasan, benden nefret ediyor, düşmanca davranıyordu. Hasan, benden nefret ediyor, bana düşmanca davranıyordu.

9. Yüklem Yanlış Kullanılması: Birleşik cümlelerde fiillerin çatı, olumluluk - olumsuzluk bakımlarından uyuşmamasından doğan hatadır. (-n/-l uyuşmazlığı)

- Bir şişe kolonya alınarak hastayı ziyaret etti. edilgen etken
- Bir şişe kolonya alınarak hasta ziyaret edildi. edilgen etken
- Bir şişe kolonya alarak hastayı ziyaret etti. edilgen etken
- Leyla Hanım oldukça titiz fakat kibirli değildi. Leyla Hanım oldukça titizdi fakat kibirli değildi.

10. Yüklem Eksikliği: Farklı yüklem isteyen birleşik cümlelerde yüklemelerden birinin kullanılmaması ndan doğan hatadır.

- Sabaha kadar dans ve müzik dinlediler. Sabaha kadar dans ettiler ve müzik dinlediler.

- Başbakan fabrikaya geldiğinde halk oyunları ve kurban kesilerek karşılandı. Başbakan fabrikaya geldiğinde halk oyunları oynanarak ve kurban kesilerek karşılandı.

11. Tamlama Yanlılıkları: Tamlayanın belirsizliği, cümlede anlam kopukluğuna sebep olur.

- Geldiğini görmedim, (senin geldiğini mi onun geldiğini mi?)
- Çocuk ilgi ister çünkü ilgisizliğe tahammülü yoktur. Çocuk ilgi ister çünkü çocuğun ilgisizliğe tahammülü yoktur.
- Doğa ve toplumsal olayları inceledik. Doğa olaylarını ve toplumsal olayları inceledik.
- Vali her konuda tüm önlemleri alması gerekirdi. Valinin her konuda tüm önlemleri alması gerekirdi.

12. Noktalama Eksikliği: Adlaşmış sıfatlardan, sıfat-fiillerden sonra ya da özneyi belirlemek için öznenin sonra virgöl kullanmak gerekir. Kullanılmazsa cümlede anlam ikiliği oluşur.

- Kapıcı kadın yazarımızla görüştü. Kapıcı, kadın yazarımızla görüştü.
- Genç kızın elindeki çantayı almaya çalıştı. Genç, kızın elindeki çantayı almaya çalıştı.
- İhtiyar polis müdürüne her şeyi anlattı. İhtiyar, polis müdürüne her şeyi anlattı. İhtiyar polis, müdürüne her şeyi anlattı.

13- Yardımcı Fiilin Eksikliği

Cümlede yardımcı fiilin gerektiği hâlde bulunmaması anlatım bozukluğuna neden olur.

Öğretmen, öğrencilerin sorular karşısında sabırlı olmalı ve yılgınlığa düşmemelidir.

14- Gereksiz Yardımcı Fiillerin Kullanılması

Yardımcı fiilin, gerekmediği yerde kullanılması cümlede sadeliği bozar.

"Öğrenciler, tarih öğretmeninden konunun tekrarı isteğinde bulundular." cümlesinde "tekrarı isteğinde bulundular" yerine "tekrarını istediler" deme! yeterlidir.

"Bu akşam en çok istek alan parça sanatkârlarca okundu." cümlesinde "istek alan" yerine "istenilen" denmelidir.

15. Eklerin Yanlış Kullanılması

Durum ekleri, kip ekleri ve yapım ekleri yanlı:

kullanılarak anlatım bozukluğu yapılabilir.

"Bahçede kiraz toplayan işçiler oradan döndü, cümlesinde "oradan" yerine "oraya" olmalıdır.

"Tek hedefimiz ÖSS sınavını kazanıp iyi bir fa külteye girmemizdir." cümlesinde "girmemiz" yer ne "girmek" olmalıdır.

"Akşamları bir araya gelirdik, sabaha kadar eğlenirdik." cümlesinde "gelirdik" sözcüğü "gelir" o malıdır. "Bu günlerde her şey pahalılandı." cümlesinde "pahalılandı" sözcüğü "pahalandı" olmalıydı.

"Eşyalarını yukarı kata çıkarttı." cümlesinde "çık-" kökü geçişsizdir, -er, -ar eki oldurgan yapar. -t eki ise oldurganlığı burada yine oldurgan olmuştur. "çıkarttı" sözcüğü "çıkardı" şeklinde olmalıdır.